

RESSENYA DE *LES TROBADES. 25 ANYS D'ESCOLA VALENCIANA*, DE
VÍCTOR LABRADO (ANDANA LLIBRES, 2011, 174 PÀGINES)

Josep Manuel Escolano i López
IES Doctor Balmis d'Alacant
Universitat d'Alacant

25 ANYS D'ESCOLA VALENCIANA

Fa 25 anys que es fan les festes per la llengua, les festes de primavera, la festa gran de les escoles en valencià. Potser en són molts, d'anys, o per ventura en són pocs. Depèn de com ho mirem. El que probablement comparteix tothom és que es tracta d'una xifra que permet fer-ne una anàlisi amb perspectiva històrica, amb serenitat i amb prou recorregut per a saber què ha passat des d'aquella primera cita de la Xara i de Benifaió fins ara. Aquelles primeres convocatòries ens recorden la lluita en la clandestinitat, i es feien amb telefonades a mitjan vesprada o en caps de setmana entre un grup de mestres i pares de militància comprovada. Les trobades actuals, multitudinàries i esteses a tot arreu, des de Morella fins a Guardamar, són organitzades per col·lectius cívics amb una implantació comarcal. Continuen amb el mateix esperit inicial, però tenen l'experiència i l'engranatge suficient per a garantir-ne una eficiència que hem de reconèixer d'èxit i de capacitat de convocatòria.

EL LLIBRE

Les trobades. 25 anys d'Escola Valenciana, de Víctor Labrado, ja va aparèixer l'any 2010 en format gran, amb moltes fotografies, una enquadernació que en diem *de luxe* i un pròleg de Joan F. Mira. No obstant això, ara en tenim una edició en format més accessible i sense fotografies, que arreplega el bo i millor de l'altra edició, l'essència: el text. El pròleg de Vicent Brotons que encapçala aquesta edició és una guia de lectura exquisida que assenyalava els punts d'aturada en els quals ha de fixar-se qualsevol lector atent. L'obra és tot un encert des d'un punt de vista comercial i de divulgació, molt ben pensada per l'editorial Andana Llibres. Amb aquest format arribarà a més lectors, una de les intencions de qualsevol llibre. El públic hi podrà conèixer la història d'una gesta que

començà com una aventura compartida per un grup reduït de mestres i famílies d'alumnes, i que ha esdevingut, al llarg dels anys, un dels senyals inequívocs de l'imaginari col·lectiu de l'ensenyament al nostre país: l'Escola Valenciana. Escola Valenciana és l'escola que vehicula els aprenentatges en la llengua pròpia del país, una llengua que fa 25 anys era ignorada, rebutjada en els àmbits acadèmics, molt més que ara, sens dubte. Resulta difícil dir quatre paraules que no s'hagen dit ja en el llibre o en el pròleg —magnífic— que ha fet el nostre col·lega Vicent Brotons.

L'AUTOR

El contingut de l'obra recull bona part de la història d'una professió, la d'ensenyant, i per tant la dels aprenents; i d'un compromís, ensenyar i aprendre en valencià. Al llarg de les pàgines escrites per Víctor Labrado (Sueca, la Ribera Baixa, 1956) trobarem detallats els esforços invertits perquè la idea de l'ensenyament en valencià siga avui una realitat. Hi veurem reflectida una idea ferma sobre com ha de ser l'escola al País Valencià i quin projecte de futur ha de tenir l'educació dels infants del nostre país. Víctor Labrado arreplega els goigs i les penalitats d'una història que té bons principis (en tots els sentits de la paraula) i que també té un programa de futur amb una projecció innegable.

L'autor ha desplegat la seua faena com a escriptor honest i rigorós en narracions com *La mestra* (1998; 2010), *La guerra de quatre* (2004), *Quan anàvem a l'estraperlo* (2004), *Llegendes Valencianes: criatures mítiques de la tradició oral* (2007) i *Llegendes de la ciutat de València* (2009), entre altres. També paga la pena destacar l'assaig *El segle valencià* (2008) o les produccions multimèdia *Joan Fuster: una biografia visual* (2006), *Sendes i carenes: el món d'Enric Valor* (2007), *Camins, viles i castells en la crònica de Jaume I* (2008) i *El cavaller Ausiàs March* (2009). No podem deixar de banda les incursions de Víctor Labrado en la literatura juvenil, les adaptacions de clàssics com Homer, Jaume I i *Tirant lo Blanc* o les traduccions i les publicacions en el camp de la didàctica. Víctor Labrado és un escriptor amb *garanties* i ho demostra amb escriu en aquest llibre.

D'una manera o d'altra, molts dels llibres que Víctor Labrado ha escrit entrarien en una mena de gènere que anomenariem *documentalista*. L'autor parteix d'informació arreplegada, viscuda, sentida o generada mitjançant entrevistes i la transforma en matèria narrativa. Aquesta és la base també de *Les trobades. 25 anys d'Escola Valenciana*. A partir de les entrevistes que fa als protagonistes directes dels fets, i també de la documentació escrita que se n'ha generat, Víctor Labrado fa un recorregut per la història d'Escola Valenciana, dels orígens, dels anys preautonòmics, de la transició, del moment actual.

ESCOLA VALENCIANA

El llibre és viscut com un homenatge al moviment cívic de les associacions per la llengua, per la promoció del valencià com a llengua vehicular de l'ensenyament, un homenatge a tots els mestres, a les famílies, als infants que han fet possible que mitjançant el compromís amb la faena ben feta, el valencià, la llengua catalana al País Valencià, siga un instrument vàlid per a l'ensenyament, prestigi socialment i reconegut des de tots els àmbits. Això s'ha aconseguit, si més no, en l'àmbit escolar.

I com s'ha arribat fins ací? Aquesta és la matèria del llibre. Organització, compromís cívic, consciència social, consciència lingüística, formació lingüística, formació pedagògica, immersió lingüística, confiança en el sistema d'introducció de la llengua minoritzada, metodologies innovadores, bones pràctiques, demanda vinculada a una oferta en la qual molts polítics no han cregut ni hi creuen, campanyes informatives d'assessoria de la Conselleria, participació activa d'alguns membres memorables de la inspecció educativa, col·laboració convençuda de pares i mares que veuen que els resultats són bons. Aquesta és la qüestió. Sense uns resultats de qualitat contrastada, les famílies que han d'assenyalar una creu al full de matrícula perquè els fills aprenguen en valencià no ho haurien fet. I aleshores aquesta creu hauria esdevingut certament una dura creu. Ara, després de tants anys, sabem que aquesta creu ha sigut, si se'ns permet la referència religiosa, la *salvació* dels xiquets que han estudiat en valencià. Perquè triar fer l'ensenyament en valencià ha fet que aquests alumnes ara siguen els únics que aconsegueixen allò tan citat com oblidat que diu l'article 19é de la *Llei d'ús i ensenyament del valencià*. El

legislador va acomplir amb la seua funció, però ha sigut l'executiu qui ha fallat des del primer moment. Si no haguera sigut per Escola Valenciana, per persones com les que integren les associacions cíviqües de promoció del valencià, l'escola no hauria arribat a aquest 25% de xiquetes i xiquets que tenen una competència oral i escrita plena i similar en valencià i en castellà. Ni de bon tros.

No és ara el moment de queixar-nos. No és el moment dels retrets. Tot al contrari: hem de felicitar-nos-en, no solament perquè han passat 25 anys i estem millor que abans, sinó perquè el futur pot ser encara millor. Si més no, tenim una base sòlida i una experiència plena d'èxits. Hem passat per moments de ridiculització de la llengua, per una agressió consentida institucionalment. L'autor esmenta algunes gestes de personatges que ja dormen al calaix dels oblidats, gent com l'alcalde de Castelló, com González Lizondo, com la consellera Cabanes o com *La asociación pro enseñanza del valenciano en libertad*. Nosaltres ens quedem, sense cap mena de dubte, amb la visió de defensa d'un model d'escola que s'ha creat a poc a poc, amb la pràctica diària de mestres que han partit de ser autodidactes i han acabat ensenyant els altres, de la investigació pedagògica, de les bones pràctiques educatives. Ens quedem amb la faena del conseller Josep Lluís Barceló, qui feu en tres mesos molt més que altres en tres anys. Ens quedem amb mestres com Batiste Malonda, com Marifé Arroyo o com Salvador Valero; amb la faena d'inspectors com Joan Mingot o com Gràcia Giménez; amb la direcció pedagògica de Joan Ponsoda al capdavant del Palmerar d'Elx; amb la faena impagable de Tudi Torró i de Vicent Brotons com a impulsors de la immersió lingüística en territoris *altament castellanitzats*. La nòmina és llarga, afortunadament: Carme Miquel, Vicent Romans, Diego Gómez, Vicent Moreno, Josep Piera, l'inspector sevillà que defensava l'ensenyament en valencià... Ens en deixem molts, de ben segur. Els assessors de valencià mereixen un esment especial, perquè eren uns promotors de l'ensenyament en la llengua pròpia capaços de convèncer el pare manxec més recalcitrant, el llaurador de l'horta més blaver o la mare anglesa de l'Alfas que el millor que podien fer pels seus fills era fer que estudiaren en valencià, a Elx, a Sagunt o a Torreblanca.

FUTUR AMB PASSAT

Tots són noms imprescindibles que han deixat la seua petja en una pell que ens envolta i que ens ha fet ser com som i no de cap altra manera: ser valencians amb una llengua pròpia, útil, vàlida per a estudiar i vàlida per a veure el món sense passar pel sedàs d'una cultura veïna. Per tot açò, el llibre que avui ressenyem és un llibre *necessari*. I la faena de l'autor, una tasca de reconeixement públic inexcusable. Gràcies a aquest llibre es posa a l'abast del gran públic la idea que el valencià no sols és una assignatura, també és una llengua, i que els alumnes, les famílies d'aquests alumnes, els docents, els organitzadors de les Trobades mereixen que es projecte socialment la seua tasca.

Al capdavall, parlem de la defensa d'un model educatiu plurilingüe, cohesionador, plural, generador d'individus bilingües en el bon sentit de la paraula. Un alumne bilingüe no és un ésser superdotat, ni de bon tros: si de cas és una persona amb una visió del món més àmplia. La qualitat de la formació lingüística és el que realment farà (o siga, ha fet) que l'alumne bilingüe que ha creat l'escola valenciana siga una persona ben formada. Sempre s'ha dit que l'èxit d'un programa educatiu bilingüe (o plurilingüe) estava garantit si el professorat que s'hi implicava tenia una bona formació lingüística i una preparació pedagògica excel·lent. Al final de la cadena trobem l'infant. El xiquet, la xiqueta, els infants són els que realment importen. Un xiquet que es diverteix en les Trobades de les escoles en valencià fent tallers, jugant amb amics coneguts i amb amics nous, fent música, cantant en la llengua pròpia o en la llengua adquirida, aprén a participar en la vida social en valencià. Una xiqueta que demà serà policia, metgessa, conserge, mestra o professora d'universitat utilitzarà la llengua en què ha après i en què s'ha divertit. Un xiquet que haurà conegut en la pròpia pell que aprendre llengua és aprendre a fer coses amb la llengua serà un ciutadà plenament inserit en la societat. Aquests xiquets hauran après a fer tot això, sobretot, a l'escola, amb Escola Valenciana.

El llibre *Les trobades. 25 anys d'Escola Valenciana* posa a l'abast del públic la crònica d'una història de vida col·lectiva. Una història que ha passat per moltes etapes —ara, la dels 25 anys—, i que encara no ha acabat. Són les *trobades* d'un equip humà que ha fet de l'escola un refe-

rent per a l'ús del valencià, per a l'aprenentatge, per a la dignificació de la llengua en l'àmbit acadèmic i per la garantia de projecció a la resta d'àmbits. No podem parlar de triomfs absoluts, per descomptat; ni ho fa l'autor ni és la pretensió del llibre. La percepció social d'una llengua socialment subordinada té molts matisos. No entrarem ací a fer-ne una anàlisi. Les paraules escrites per Víctor Labrado refermen la idea d'un model d'escola integradora, inclusiva i exemplar. Per això, els ciutadans del nostre país han de conèixer aquest llibre, com a homenatge als seus protagonistes i com a testimoniatge d'un moviment cívic capaç de dur a la pràctica idees de renovació pedagògica guiades pel compromís amb les persones, amb les famílies, amb els mestres, amb els infants i amb l'aprenentatge i l'ús de la llengua.